વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, અષાઢ વદ-૧૪, શનિવાર, તા. ૯-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૧૨,૧૫, ૧૮, ૨૦. પ્રવચન નં. ૨

યહ વચનામૃત હૈ. રાત્રિમેં બહનોંમેં બોલે હોંગે, વહ લિખ લિયા થા. બાકી તો આત્માકી અનુભૂતિ, આત્માકી અનુભૂતિમેંસે વાણી નિકલી હૈ. આનંદકા સ્વાદમેંસે. અનુભૂતિ કિસકો કહે? આત્માકા અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ આવે. આહાહા..! સ્વાદ સમજે? ક્યા કહતે હૈં? સ્વાદ કહતે હૈં? આહાહા..! ઐસે સ્વાદ-અનુભવમેં યહ વાણી આ ગયી હૈ. વહ યહાં લિખકર બાહર આયી હૈ. ભાષા સાધારણ લગેગી. ક્યોંકિ બહનોંને લિખા હૈ. ૧૨વાં બોલ, ૧૨વાં બોલ.

'**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ...**' આહા..! મુદ્દેકી રકમકી બાત હૈ. જિસે દ્રવ્ય યાની વસ્તુ. પર્યાય સિવાકી ત્રિકાલી ચીજ. ક્યોંકિ પર્યાય તો વિષય કરનેવાલી હૈ. ઔર વિષય હૈ વહ પર્યાય નહીં. એક સમયકી જો પર્યાય હૈ-દૃષ્ટિ, સમ્યગ્દર્શન હૈ વહ સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં હૈ. પર્યાય હૈ ન. પર્યાય. સૂક્ષ્મ બાત હૈ. સમ્યગ્દર્શનકા વિષય પૂરા દ્રવ્ય હૈ. પૂર્ણાનંદકા નાથ પ્રભુ અનંત આનંદ ઔર સર્વાંગ વીર્ય-પુરુષાર્થસે ભરા પડા, ઐસા જો ભગવાન આત્મા વહ દૃષ્ટિકા (વિષય હૈ). ઐસી '**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ...**' ઐસી જિસકો દ્રવ્ય યાની વસ્તુ ત્રિકાલ. ઈસકી દૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! મુદ્દેકી રકમ તો યહાંસે શુરૂ હોતી હૈ. દ્રવ્યદૃષ્ટિ બિના સબ જાનપના, આચરણ, ક્રિયા સબ સંસાર (હૈ). મૂલ ચીજ સમ્યગ્દર્શન હૈ. સમ્યગ્દર્શનકા વિષય ધ્રુવ હૈ.

કહતે હૈં, '**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ...**' આહાહા..! યહ કરના હૈ. લોગોંકો પહલે યહ કરના હૈ. દૃષ્ટિકા વિષય ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ વીતરાગમૂર્તિ આત્મા હૈ. આત્મામેં રાગાદિ નહીં હૈ. વહ તો પર્યાયમેં રાગાદિ વ્યવહારનયસે હૈ. અંતર સ્વરૂપ હૈ ઉસમેં તો વીતરાગતા ભરી હૈ. પૂર્ણ વીતરાગ, પૂર્ણ આનંદ, પૂર્ણ શાંતિ, પૂર્ણ સ્વચ્છતા, પૂર્ણ પ્રભુતા ઐસી અનંત અનંત શક્તિકા ભંડાર હૈ. ઉસકી દૃષ્ટિ હુઈ, '**ઉસકી દૃષ્ટિ અબ ચૈતન્યકે તલ પર હી લગી હૈ.**' આહાહા..! જિસકો અંતર દૃષ્ટિ હુઈ, વહ દૃષ્ટિ તલ, તલ યાની તલવા, પાતાલ. એક સમયકી પર્યાયકે સિવાકા જો તલ હૈ વહાં સમકિતીકી દૃષ્ટિ લગી હૈ. આહાહા..! તલ નામ તલવા. તલ.. તલ. પાતાલ.

જૈસે પાતાલમેં ગહરાઈમેં જાતે હૈં.

ઐસે આત્મા એક સમયકી પર્યાય દૃષ્ટિ સમ્યક્, ઉસકા વિષય પર્યાયકે અંદર પાતાલ ગહરાઈમેં દ્રવ્ય પૂરા પડા હૈ, પર્યાયકે પીછે પડા હૈ ઉસકી દૃષ્ટિ કરના. આહા..! વહ '**તલ પર હી લગી હૈ.**' ધર્મીકી દૃષ્ટિ તલ પર લગી હૈ. પર્યાય પર નહીં. આહાહા..! કઠિન કામ હૈ. '**ઉસમેં પરિણતિ એકમેક હો ગઈ હૈ.**' ધર્મી સમકિતીકી ચૌથે ગુણસ્થાનમેં ઉસકી પરિણતિ યાની પર્યાય, વસ્તુકી જો પર્યાય હૈ વહ પર્યાય દ્રવ્યકે સન્મુખ હો ગઈ. ઉસમેં એકમેક હો ગઈ ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. એકમેકકા અર્થ કિ પર્યાય જો રાગ પર ઝુકતી થી, વહ પર્યાય સ્વભાવકી ઓર આયી તો એકમેક હુઈ ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. પર્યાય ઔર દ્રવ્ય દોનોં કભી એક નહીં હોતે. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ ન! પર્યાય-અવસ્થા પર્યાયપને રહતી હૈ, ધ્રુવ ધ્રુવપને રહતા હૈ. પર્યાય-અવસ્થા ધ્રુવકે ઉપર તિરતી હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! ... સમ્યગ્દર્શન આહાહા..!

ઉસકી દૃષ્ટિ તલમેં હોતી. સમકિત હૈ પર્યાય, પરંતુ ઉસકી દૃષ્ટિ તલ-ધ્રુવ પર હૈ. ઈસલિયે ઉસકી દૃષ્ટિ તલમેં ગઈ. ઉપર નહીં રહી. ઉપરસે નિકલ ગઈ. પર્યાયબુદ્ધિ ભી નિકલ ગયી. રાગ, પુણ્ય-પાપ, દયા-દાનકે વિકલ્પકી બુદ્ધિ નિકલ ગઈ. આહાહા..! અંદર તલ, દ્રવ્યદૃષ્ટિકા તલ જો હૈ.. આહા..! લોકમેં તો પાતાલકા પત્તા લગતા હૈ, યહ પાતાલ દૂસરી જાતિકા હૈ. જિસકે તલમેં ક્ષેત્રકા અંત દિખતા હૈ, ભાવકા અંત નહીં હૈ. વહ ક્યા કહા? ક્ષેત્ર તો શરીરપ્રમાણ હૈ. પરંતુ ભાવ અનંત-અનંત હૈ. તીન કાલકે સમયસે ભી અનંતગુના આત્મામેં ગુણ હૈં. એક સેકંડકે અસંખ્ય સમય જાયે. ઐસે તીન કાલકા જિતના સમય હૈ, ઉસસે અનંતગુના એક જીવમેં ગુણ હૈ. આહાહા..! ઐસે તલ પર (દૃષ્ટિ) ગઈ હૈ. સમકિતીકી દૃષ્ટિકી પર્યાય તલ પર હૈ. અનંત ગુણકા એકરૂપ ઐસા દ્રવ્ય પર ગઈ હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ!

'**ઉસમેં પરિણતિ એકમેક હો ગઈ હૈ.**' એકમેકકા અર્થ યહ. પર્યાય ઔર દ્રવ્ય, સામાન્ય ઔર વિશેષ એક નહીં હો જાતે. સમ્યગ્દર્શન વિશેષ હૈ ઔર દ્રવ્ય સામાન્ય હૈ. સામાન્ય ઔર વિશેષ દો મિલકર દ્રવ્ય હૈ. લેકિન વિશેષ પર્યાય સન્મુખ ગયી, સન્મુખ, તો એકમેક હુઈ ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. બાકી એકમેક હોતી નહીં. આહાહા..! સૂક્ષ્મ વિષય હૈ, પ્રભુ! એકમેક (કહા લેકિન) પર્યાય તો પર્યાય હૈ. પર્યાય તો ધ્રુવ પર પર્યાય હૈ. વહ પર્યાય ઔર ધ્રુવ કભી એક નહીં હોતે. ક્યોંકિ પર્યાય હૈ વહ ઉત્પાદ-વ્યય સ્વરૂપ હૈ ઔર દ્રવ્ય હૈ વહ ધ્રુવ સ્વરૂપ હૈ. ધ્રુવમેં ઉત્પાદ-વ્યયકા પ્રવેશ નહીં. આહાહા..! ઔર ધ્રુવ ઉત્પાદ-વ્યયમેં આતા નહીં. સમજમેં આતા હૈ? ભગવાન! યહ તો ભગવાનકી બાતેં હૈ, બાપૂ! આહાહા..!

એક સમયકી પર્યાય-દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર લગી, ઉસકો દ્રવ્યકે સાથ વહ પર્યાય એકમેક હો ગઈ, ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. ઐસા કહનેમેં આતા હૈ, બાકી એકમેક હોતી નહીં. ક્યોં? કિ વસ્તુ સામાન્ય-વિશેષ હૈ. પ્રત્યેક વસ્તુ સામાન્ય-વિશેષ (હૈ). તો વિશેષ પર્યાય, સામાન્યમેં એકમેક હો જાયે તો અકેલા સામાન્ય રહ જાતા હૈ, ઉસકા જાનનેવાલા નહીં રહતા હૈ. આહાહા..! વિશેષ પર્યાય હૈ. ધ્રુવ સામાન્ય ત્રિકાલ હૈ. તો વિશેષ પર્યાય દ્રવ્યકી દૃષ્ટિ કરતી હૈ, અપની નહીં. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! અભી તો લોગ ક્રિયાકાંડમેં લગ ગયે હૈં. તત્ત્વ તો બહુત દૂર રહ ગયા. આહાહા..!

'**ઉસમેં પરિણતિ એકમેક હો ગઈ હૈ. ચૈતન્ય-તલમેં હી સહજ દૃષ્ટિ હૈ.**' આહા..! ધર્મીકી.. સૂક્ષ્મ પડેગા, પ્રભુ! અંદર ચૈતન્યતલ હૈ, ચૈતન્યતલ. એક સમયકી પર્યાયકે પીછે-અંદર જો તલ હૈ, ઉસ '**ચૈતન્ય-તલમેં હી સહજ દૃષ્ટિ હૈ.**' ઉસમેં સ્વાભાવિક દૃષ્ટિ હૈ. દૃષ્ટિ હુઈ બાદમેં ફિરસે દૃષ્ટિ કરની પડતી હૈ, ઐસા નહીં. દૃષ્ટિ વહાં ગઈ તો એકમેક (હો ગઈ). આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! આહાહા..! ઉસમેં '**ચૈતન્ય-તલમેં હી સહજ દૃષ્ટિ હૈ.**'

'**સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં...**' અબ ક્યા કહતે હૈં? જબ ધર્મીકો ધ્યાતા, ધ્યાન ઔર ધ્યેય તીન (ભેદકો) ભૂલકર એક અનુભવમેં જબ આતા હૈ, તબ ઉસે યહ ચૈતન્ય ધ્રુવ ઔર યહ પર્યાય, ઐસી દો બાત નહીં રહતી. અનુભવમેં લીન હો જાતા હૈ. લેકિન બહુત થોડી દેરકે લિયે. ચૌથે-પાંચવેમેં કોઈ-કોઈ બાર. છઠ્ઠે ઔર સાતવેમેં તો હજારોં બાર, અંતર્મુહૂર્તમેં છઠ્ઠે-સાતવેમેં હજારોં બાર નિર્વિકલ્પ (હો જાતે હૈં). એક અંતર્મુહૂર્તમેં. અંતરકી દશાકી બાત હૈ, ભગવાન! આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, '**સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં...**' ક્યા કહા? ધ્યાનકે કાલમેં દૃષ્ટિકા વિષય જો દ્રવ્ય-વસ્તુ હૈ, ઉસકે ધ્યાનમેં જબ લગ ગયા, તબ પર્યાય પરસે લક્ષ્ય છૂટ ગયા ઔર પર્યાય દ્રવ્ય પર ઝુક ગઈ, ઉસ કાલમેં ભી દૃષ્ટિ તો તલ પર હી હૈ. સ્વાનુભૂતિમેં ભી દૃષ્ટિ તો દ્રવ્ય પર હી હૈ ઔર '**ઔર બાહર ઉપયોગ હો તબ ભી...**' ક્યા કહા? વિકલ્પ આયા હૈ. શુભાશુભ વિકલ્પ ભી આતા હૈ. શુભ ઔર અશુભ રાગ સમકિતીકો આતા હૈ. તો ભી ઉસકી દૃષ્ટિ ચૈતન્ય પર હૈ, દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર હૈ.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ હૈ. વિકલ્પ ચાહે તો શુભાશુભ હો, લેકિન દૃષ્ટિમેં તો ભગવાન ધ્રુવ હી વર્તતા હૈ. દૃષ્ટિમેં વિકલ્પ નહીં હૈ. દૃષ્ટિકા વિષય વિકલ્પ નહીં. આહા..! વિકલ્પ નામ રાગ. આહાહા..! શ્લોક યહ આ ગયા. કિસીને લિખા હૈ, યહ પઢના. કિસીને લિખા હૈ કિ યહ પઢના. ચીમનભાઈને લિખા હૈ? કિસને લિખા

હૈ? આયા હૈ. ઈસમેંસે યહ બોલ પઢના. કિસીકા નામ નહીં હૈ. ક્યા કહતે હૈં? પ્રભુ!

જિસકી દૃષ્ટિ પ્રભુ પર ગઈ.. આહાહા..! ઉસકો અનુભવકાલમેં ભી દૃષ્ટિ વહાં હૈ ઔર અનુભવ ન હો ઔર વિકલ્પ આયા, ખાને-પીનેકા, ચલને-બોલનેકા, અરે..! લડાઈકા (વિકલ્પ આયા). બાહુબલ ઔર ભરત ચક્રવર્તી, દોનોં સમકિતી. દોનોં લડાઈ કરતે થે. ફિર ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર થી. અરે..! પ્રભુ! આહાહા..! દોનોં લડાઈ કરતે થે, દોનોં સમકિતી. દોનોં ઉસ ભવમેં મોક્ષ જાનેવાલે. આહાહા..! લડાઈકે વક્ત રાગ-દ્વેષ આતા થા, લેકિન દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર થી. ત્રિકાલી ભગવાન સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ સત્ નિત્ય રહનેવાલા ચિદાનંદ જ્ઞાન ઔર આનંદકા સર્વાંગ દરિયા, સર્વાંગ સમુદ્ર. ઐસા જો પ્રભુ આત્મા, લડાઈકે વક્ત ભી ધ્યેય-દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પરસે નહીં હટતી. આહાહા..! સમજમેં આતા હૈ? આહાહા..! યહ તો મુદ્દેકી બાત હૈ. દૃષ્ટિ ચાહે તો અનુભવમેં હો તો ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. અપને ધ્યાનમેં, ધ્યાતા-ધ્યાનકા (વિકલ્પ) છૂટકર આનંદકે સ્વાદમેં આયા હો ઔર નિર્વિકલ્પ હો, ચૌથે ગુણસ્થાનમેં ભી નિર્વિકલ્પ હોતા હૈ, તબ નિર્વિકલ્પતાકે કાલમેં દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ. પર્યાયમેં નિર્વિકલ્પ હુઆ. ઔર વિકલ્પ આયા તો ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ. વિકલ્પ આયા, અરે..! લડાઈકા આયા. ભરત ચક્રવર્તી સમકિતી, ૯૬ હજાર સ્ત્રીકા ભોગ. ૯૬ હજાર. ફિર ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર થી.

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટિ માને ..

ઉત્તર :- સમ્યગ્દૃષ્ટિ.

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટિ યાની ચક્ષુ?

ઉત્તર :- ચક્ષુ બિનાકા. સમકિતરૂપી ચક્ષુ. પહલે તો વહ કહા થા. દૃષ્ટિ, દ્રવ્યકો કબુલ કરે વહ દૃષ્ટિ. યહ આંખમેં ક્યા હૈ? ધૂલ હૈ. યહ આંખકી પલક ઝબકતી હૈ ઉસે આત્મા નહીં કર સકતા. આહા..! આત્મા અપને સિવા અનંત રજકણ હૈ, એક રજકણકો ભી બદલ નહીં સકતા. શાસ્ત્રમેં તો વહાં તક પાઠ હૈ, સમયસારમેં તીસરી ગાથા. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો ચુંબતા નહીં, સ્પર્શ નહીં કરતા, છૂતા નહીં. સમયસાર, તીસરી ગાથા. '**एयत्तणिच्छयगदो**'.

एयत्तणिच्छयगदो समओ सव्वत्थ सुंदरो लोगे।
बंधकहा एयत्ते तेण विसंवादिणी होदि।।३।।

ઈસ ગાથાકી ટીકામેં અમૃતચંદ્રાચાર્ય કહતે હૈં કિ કોઈ ભી આત્મા, કોઈ ભી પરમાણુકો કભી છૂતા નહીં. કર્મ આત્માકો (છૂતા નહીં). આહાહા..! આત્માકો કર્મ છૂતા નહીં ઔર કર્મકો આત્મા છૂતા નહીં. અરે..રે..! યહ બાત. વસ્તુકા સ્વરૂપ યહ હૈ. બાકી

તો સબ વ્યવહારકી બાત હૈ, પરમાર્થ યહ હૈ. એક તત્ત્વ દૂસરે તત્ત્વકો (છૂતા નહીં). યહ અંગૂલી હૈ વહ કાગજકો છૂતી હૈ ઐસા નહીં. ક્યોંકિ ઉસકે પરમાણુકા ઔર ઈસ પરમાણુમેં એકદૂસરેમેં અભાવ હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત, પ્રભુ! ઉસમેં યહાં કહતે હૈં કિ ઉપયોગ જબ સ્વાનુભૂતિમેં હો. સમકિતીકા ઉપયોગ ધ્યાનમેં આનંદકે વેદનમેં અકેલા હો, બસ. વિકલ્પ નહીં હૈ, નિર્વિકલ્પ (હૈ). ઉસ કાલમેં ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. ઔર વિકલ્પ આયા, ખાનેકા-પીનેકા, ચલનેકા, તો ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ. લડાઈકા વિકલ્પ આયા તો ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. શ્રેણિક રાજા કૈદમેં માથા ફોડકર મર ગયા. દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. સમજમેં આયા? અંદર સમ્યગ્દર્શનકા વિષય ધ્રુવકો પકડ લિયા હૈ. આહાહા..!

સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! યહ કોઈ કહાની નહીં હૈ. યહ તો પરમાત્મા તીન લોકકે નાથને કહા હૈ. બહન વહાં થે. સીમંધર ભગવાનકે પાસ થે, વહાંસે આયે હૈં. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. થોડી માયા હો ગયી થી ઈસલિયે સ્ત્રી હો ગયે. યહ સબ ઉનકે વચન હૈં. અંદરસે આયા હુઆ. વહાંકા અંદર અનુભવમેં આયા થા, વહ લિખ લિયા ગયા હૈ. ક્યા કહા?

‘**સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં...**’ સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં સમજે? ધ્યાન. આત્માકા ધ્યાન લગ ગયા હો. ભલે ચૌથે-પાંચવેમેં હો. સાતવેમેં તો હોતા હી હૈ. છઠ્ઠે-સાતવેંમેં તો ધ્યાનમેં હી હોતે હૈં. લેકિન ચૌથે-પાંચવેમેં ભી કભી-કભી સ્વાનુભવ નિર્વિકલ્પ ઉપયોગ હોતા હૈ. ઉસ કાલમેં ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ, સમ્યગ્દર્શન તો ધ્રુવ પર હૈ. ઔર ‘**બાહર ઉપયોગ હો તબ ભી તલ પરસે દૃષ્ટિ નહીં હટતી,...**’ આહાહા..! દૃષ્ટિકા વિષય ધ્રુવ હૈ, ધ્રુવ. કઠિન બાત હૈ. ‘**भूदत्थमस्सिदो खलु**’. ૧૧વીં ગાથા, સમયસાર. ભૂતાર્થ નામ ત્રિકાલ જો ચીજ હૈ, ઉસકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. દૂસરા કોઈ ઉપાય તીન કાલમેં નહીં હૈ. આહાહા..! ‘**भूदत्थमस्सिदो**’ ભૂતાર્થ નામ ત્રિકાલીકા આશ્રય કરનેસે, ‘**भूदत्थमस्सिदो खलु सम्मादिट्ठी हवदि जीवो**’. તબસે સમકિતદૃષ્ટિ ઉત્પન્ન હોતી હૈ. મૂલ ચીજ યહ હૈ. તબસે દૃષ્ટિ જો ધ્રુવ પર ગયી, બાહરમેં વિકલ્પ આયે તો ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હી હૈ. આહાહા..!

એક છોટી લડકી હો યા લડકા હો. ઉસકી માંકે સાથ હો. ઔર બાહર બહુત લોગ હો. ઉસકી માં દૂર ચલી ગયી. લડકી બિછડ ગયી. યહ તો પ્રત્યક્ષ દેખા થા. ઉસ લડકીકો પૂછતે થે, તૂ કહાંકી હૈ? મેરી માં. તેરા નામ ક્યા? મેરી માં. મેરી માં.. મેરી માં.. એક હી રટન. તેરી સહેલી કૌન? મેરી માં. તેરી ગલી કૌન-સી? પહચાન દે તો વહાં છોડ દે. તેરી ગલ્લી કૌન-સી? મેરી માં. એક હી બાત, મેરી

માં.. મેરી માં. ઈસકે સિવા દૂસરા કુછ નહીં.

ઐસે સમકિતીકો અપને સમ્યગ્દર્શનમેં ધ્રુવકે સિવા દૃષ્ટિ કહીં બદલતી નહીં. સમજમેં આયા? આહાહા..! '**સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં યા બાહર ઉપયોગ હો તબ ભી તલ પરસે દૃષ્ટિ નહીં હટતી,...**' તલ અર્થાત્ ધ્રુવ. ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રુવયુક્તં સત્. ઉત્પાદ-વ્યય હૈ વહ પર્યાય હૈ, ધ્રુવ હૈ વહ દ્રવ્ય હૈ. દ્રવ્યકે દો પ્રકાર. એક પ્રમાણકા દ્રવ્ય. ત્રિકાલી દ્રવ્ય ઔર પર્યાય મિલકર પ્રમાણકા દ્રવ્ય હૈ. ઔર નિશ્ચયનયકા દ્રવ્ય-પર્યાયકો છોડકર જો ચીજ રહી વહ નિશ્ચયનયકા વિષય હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! ક્યા કહા? ફિરસે.

એક સમયકી પર્યાય હૈ, ઉસકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર હી હૈ. પર્યાયકી દૃષ્ટિ પર્યાય પર નહીં હૈ. સમકિતકી દૃષ્ટિ સમકિત પર નહીં હૈ. આહાહા..! ઉસકી દૃષ્ટિ અંદર ધ્રુવ પર હૈ. બાપૂ! કભી પ્રયત્ન કિયા નહીં. બાહ્ય ક્રિયાકાંડકી પ્રવૃત્તિ આડે ફુરસદ નહીં મિલતી. આહાહા..! યહ ભગવાન અંદર નિર્વિકલ્પ ભગવાન વિરાજતા હૈ. ઉસ પર જો દૃષ્ટિ હુઈ, ઉસકા વિકલ્પ બાહર આવે તો ભી દૃષ્ટિ હટતી નહીં. આહાહા..!

અરે..! ભરત ચક્રવર્તી. ૯૬ હજાર સ્ત્રીકા ભોગ. ૯૬ હજાર સ્ત્રીકા ભોગ, ફિર ભી સમકિતી-ક્ષાયિક સમકિતી. આહાહા..! ભોગકે વક્ત ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. ચાહે સંસારકે ભોગાદિ હો, અસ્થિરતા હો જાયે, લેકિન દૃષ્ટિ તો અંદર ધ્રુવ પર પડી હૈ. સમજમેં આયા? વિષય થોડા સૂક્ષ્મ હૈ. સાદી ભાષામેં તો કહતે હૈં. આહા..! દુનિયાકો કહાં આત્માકી પડી હૈ. મૈં કહા જાઉંગા, યહ દેહ છોડકર? દેહ તો છૂટેગા, આત્મા તો નિત્ય હૈ. યહાંસે કહાં જાયેગા? કહાં જાયેગા ઈસ ચૌરાસીકે અવતારમેં? આહા..! કભી ઉસને વિચાર નહીં કિયા હૈ કિ યહ દેહ તો છૂટેગા ઔર આત્મા તો હૈ. આત્મા તો ત્રિકાલ હૈ. યહાં-સે કોઈ દૂસરે ભવમેં તો જાયેગા. ઈસ ભવકે તો થોડે સાલ રહે. ૫૦-૫૦, ૬૦ નિકલ ગયે, ઉસે ૫૦-૬૦ ઔર નહીં નિકલેંગે. પંડિતજી! ૫૦ નિકલેંગે? આહાહા..! યહાંસે પરલોકમેં કહીં જાના હૈ. જહાં કોઈ સાધન નહીં હૈ, બાહરમેં કોઈ પહચાનવાલા નહીં હૈ.

મુમુક્ષુ :- વહાં કોઈ રિશ્તેદાર નહીં હૈ?

ઉત્તર :- વહાં કોઈ રિશ્તેદાર ભી નહીં હૈ ઔર પ્રિય ભી નહીં હૈ. જંગલમેં સુવર હોકર જન્મ લે. કૌઆ હોકર જન્મ લે, ચિંટી હોકર અવતાર લે. આહાહા..! પ્રભુ! તુને વિચાર નહીં કિયા હૈ. આહા..! પીછલે અનંત ભવમેં કહાં-કહાં ભવમેં દુઃખ ભોગે, ઉસે યાદ નહીં કિયા હૈ. વાદિરાજ મુનિ.. યે સ્તોત્ર હૈ ન? એકીભાવ સ્તોત્ર. ઉસમેં આચાર્ય કહતે હૈં, મૈં પીછલે ભવકે દુઃખોંકો યાદ કરતા હૂં... યે તો મુનિ હૈં, તીન કષાયકા અભાવ હૈ, આનંદ હૈ. લેકિન કહતે હૈં કિ મૈં જબ ભૂતકાલકા

વિચાર કરતા હૂં, નક્કિ દુઃખ યાદ કરનેપર આત્મામેં ઘાવ લગતા હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. સમજમેં આયા? મુનિ, હાં! તીન કષાયકા અભાવ હૈ, ભાવલિંગી જિનકો ગણધર નમસ્કાર કરે. મુનિકો તો ગણધર (નમસ્કાર કરતે હૈં). ણમો લોએ સવ્વ સાહૂણંમેં સબ આ જાતે હૈં ન? છોટે હો ઉસકો વંદન નહીં કરતે, લેકિન ણમો લોએ સવ્વ સાહૂણંમેં સબ આ જાતે હૈં. સબ સાધુ. સચ્ચે, હાં! સાધુ યાની દ્રવ્યલિંગી ભી નહીં ઔર અન્યકે સાધુ ભી નહીં. કોઈ ઐસા કહતા હૈ કિ, ણમો લોએ સવ્વ સાહૂણંમેં સબ સાધુ (આ જાતે હૈં). નહીં, નહીં. જૈન પરમેશ્વરને કહે તત્ત્વકા અનુભવ, દૃષ્ટિ હો, ઉન્હોંને કહા ઐસે અનુભવકા ચારિત્ર હો ઉસે જૈન સાધુ કહનેમેં આતા હૈ. બાકી કોઈ સાધુ-બાધુ હૈ નહીં.

યહાં કહતે હૈં, '**દૃષ્ટિ બાહર જાતી હી નહીં.**' આહાહા..! ભોગકે સમય ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર પડી હૈ. યે કોઈ બાત હૈ! એક બાત તો ઐસી હૈ. ભરતેશ વૈભવ પુસ્તક હૈ ન? દેખા હૈ કિ નહીં? ભરતેશ વૈભવ. યહાં સબ પુસ્તક હૈ, હમને તો સબ દેખે હૈં. યહાં તો હજારોં પુસ્તક દેખે હૈં ન. ભરતેશ વૈભવમેં તો એક બાત ઐસી આયી હૈ કિ ઉસને વિષય લિયા. વિષય લેકર જહાં નીચે ઉતરકર બૈઠતે હૈં, નિર્વિકલ્પ ધ્યાન હો જાતા હૈ. ક્યોંકિ દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર થી ઔર અસ્થિરતાકા રાગ આયા થા. ઉસે વે જાનતે થે, કર્તા-હર્તા નહીં થે. સમકિતીકો રાગ આતા હૈ ઉસકા વહ કર્તા-હર્તા નહીં હૈ. ઔર વહ આનેકે બાદ તુરંત ધ્યાનમેં ઉતર ગયે તો નિર્વિકલ્પ હો ગયે. ચૌથે ગુણસ્થાનમેં અભી સંસારમેં (ઐસી સ્થિતિ હૈ). ભરતેશ વૈભવમેં હૈ.

યહાં કહના ક્યા હૈ? કિ ઉતની અસ્થિરતા થી તો ભી નીચે ઉતરે ઔર ધ્યાનમેં નિર્વિકલ્પ હો ગયે. ધ્યાતા, ધ્યાન ઔર ધ્યેય તીનોં ભૂલ ગયે. અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ, અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ (લેતે હૈં). આહા..! ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન ઔર ઉસકા નામ ધર્મકી શુરૂઆત હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ, ભગવાન! લોગ ચાહે જૈસે કરે, મનાયે, લેકિન ઇસ વસ્તુકે બિના કભી ભવભ્રમણ કમ હો ઐસા નહીં હૈ. ભવકા નાશ હો ઐસા નહીં હૈ. આહા..!

'**દૃષ્ટિ બાહર જાતી હી નહીં. જ્ઞાની ચૈતન્યકે પાતાલમેં પહુંચ ગયે હૈં;...**' ધર્મીજીવ ચૈતન્યકે પાતાલમેં (પહુંચ ગયે હૈં). એક સમયકી પર્યાયકે પીછે ગહરાઈમેં જો ધ્રુવ હૈ વહ ચૈતન્યકા પાતાલ હૈ. ધર્મીજીવ અપની પર્યાયમેં ચૈતન્યતલમેં-પાતાલમેં પહુંચ ગયે હૈં. ચૈતન્યતલ પૂરા કિતના હૈ ઉસકા ઉસકો વેદન હો ગયા હૈ. આહાહા..! થોડા સૂક્ષ્મ હૈ. યહ શબ્દ સૂક્ષ્મ હૈ. '**ગહરી-ગહરી ગુફામેં...**' આહાહા..! જૈસે ગહરી-ગહરી ગુફા હોતી હૈ, વૈસે આત્મા અપની પર્યાયમેં, સમ્યગ્દૃષ્ટિકી પર્યાયમં ગહરી-

ગહરી યાની જૈસે કોઈ ગહરી ગુફા હો, વૈસે અંદરમેં ચલે જાતે હૈં. ધ્રુવમેં ઉસકી દૃષ્ટિ જાતી હૈ. ધ્રુવકે સિવા દૂસરી ચીજકા ધ્યાન (નહીં) હોતા. દૃષ્ટિકે વિષયમેં તો એક હી રહતા હૈ-દ્રવ્ય. ભગવાન ત્રિલોકનાથ પરમાત્મા.. આહાહા..!

'ગહરી-ગહરી ગુફામેં, બહુત ગરહાઈ તક પહુંચ ગયે હૈં;...' આહાહા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિ, સચ્ચી દૃષ્ટિ, અનુભવ દૃષ્ટિ ગહરાઈમેં, એકદમ ગહરે-ગહરે ગહરાઈમેં. પર્યાયકે પીછે જો સ્વયં પરમાત્મા વિરાજતા હૈ-નિજ આત્મા, વહાં દૃષ્ટિ પહુંચ ગઈ હૈ. આહાહા..! યે તો બહન બોલે થે. કભી-કભી થોડા-થોડા બોલે થે, ઉસે લિખ લિયા. નહીં તો વહ ધ્યાનમેં બહુત રહતી હૈ. **'ગહરી-ગહરી ગુફામેં, બહુત ગહરાઈ તક પહુંચ ગયે હૈં;...'** બહુત ગહરાઈમેં અંદર ચલે ગયે હૈં. અપની વર્તમાન પર્યાયકો ધ્રુવમેં લગા દી. આહાહા..! પર્યાય અસંખ્ય પ્રદેશ પર હૈ. પર્યાય ઉપર-ઉપર યાની શરીર તો નહીં, લેકિન ઉપર-ઉપર પ્રદેશ પર પર્યાય ઐસે નહીં, પર્યાય તો અંદર જો પ્રદેશ હૈ ન, અંદર, ઉસમેં પર્યાય હૈ. પર્યાય અસંખ્ય પ્રદેશ પર પ્રત્યેક (પ્રદેશ) પર હૈ. ક્યા કહા? પર્યાય, ઈસ શરીરમેં આત્મા જિતનેમેં દિખતા હૈ, ઉસમેં ઉપર-ઉપર હૈ ઉતની આત્માકી પર્યાય નહીં હૈ. આત્મા નહીં, લેકિન આત્માકે ઉપર હૈ ઉતની પર્યાય નહીં હૈ. ઉસકે અસંખ્ય પ્રદેશ હૈ, ઉસ પ્રદેશકા જો દલ હૈ, વહાં પ્રદેશ-પ્રદેશ પર પર્યાય હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? પ્રદેશ-પ્રદેશ પર પર્યાય, અસંખ્ય પ્રદેશમેં ઘુસ જાતી હૈ, અંદર એકાકાર (હો જાતી હૈ), તબ ઉસકો વિકલ્પ નહીં રહતા. વિકલ્પ આતા હૈ તબ ઉસકો જાનતે હૈં, કર્તા નહીં હોતે. સમજમેં આયા?

'સાધનાકી સહજ દશા સાધી હુઈ હૈ.' ધર્મીને તો સાધનાકી સહજ દશા (સાધી હૈ). સાધન યહ હૈ. અંતર્મુક આનંદમેં ઝુકાવ, વહ સાધના. બાકી બાહરકી ક્રિયાકાંડકો સાધના કહે, બાપૂ! ઉસમેં કુછ નહીં હૈ. સમજમેં આયા? યહાં તો સાધનાકી સહજ સ્વભાવિક દશા સાધનાકી યહ હૈ. આહાહા..! અંતર ગુફામેં અંદર અપની પર્યાયસે ઉતરના વહ સાધનાકી દશા હૈ. અરે.. પ્રભુ! માર્ગ વીતરાગકા.. આહાહા..! અનંત તીર્થંકર યહ કહ ગયે હૈં. ૧૫વાં લિખા હૈ.

તીર્થંકરદેવકી દિવ્યધ્વનિ જો કિ જડ હૈ ઉસે ભી ઐસી ઉપમા દી હૈ. અમૃતવાણીકી મીઠાસ દેખકર દ્રાક્ષેં શરમાકર વનવાસમેં ચલી ગઈ ઔર ઈક્ષુ અભિમાન છોડકર કોલ્હૂમેં પિલ ગયા! ઐસી તો જિનેન્દ્રવાણીકી મહિમા ગાયી હૈ; ફિર જિનેન્દ્રકે ચૈતન્યકી મહિમાકા તો ક્યા કહના!! ૧૫.

'**તીર્થંકરદેવકી દિવ્યધ્વનિ જો કિ જડ હૈ...**' ૧૫વાં બોલ. '**તીર્થંકરદેવકી દિવ્યધ્વનિ જો કિ જડ હૈ ઉસે ભી કૈસી ઉપમા દી હૈ! અમૃતવાણીકી મિઠાસ...**' પ્રભુ! આપકી વાણીકી મિઠાસ '**દેખકર દ્રાક્ષેં શરમાકર વનવાસમેં ચલી ગઈ...**' દ્રાક્ષ.. દ્રાક્ષ. દ્રાક્ષકી મિઠાસ, તેરી વાણીકી મિઠાસ સુનકર દ્રાક્ષ વનમેં ચલી ગઈ. તેરી મિઠાસ વીતરાગકી વાણી. સિંહ ઔર બાઘ જંગલમેંસે કાલે નાગ પ્રવચનમેં આતે હૈં. જૈસે હી સુનતે હૈં, સ્થિર હો જાતે હૈં. સર્પકે સાથ ચૂહા બૈઠા હો. ચૂહેકો ભય નહીં હૈ ઔર યહ ઉસે મારે નહીં. બિલ્લીકા બચ્ચા (બૈઠા હો). વર્તમાન ભગવાન સમવસરણમેં (વિરાજતે હૈં).

યહાં કહતે હૈં કિ '**તીર્થંકરદેવકી દિવ્યધ્વનિ જો કિ જડ હૈ ઉસે ભી કૈસી ઉપમા દી હૈ! અમૃતવાણીકી મિઠાસ દેખકર દ્રાક્ષેં શરમાકર વનવાસમેં ચલી ગઈ...**' આહા..! ઉપમા દી હૈ. દ્રાક્ષકી મિઠાસ, ભગવાનકી વાણીકી મિઠાસકે આગે શરમા ગઈ. વનમેં ચલી ગઈ. ઐસી બાત હૈ. અમૃત ઝરતા હૈ. આતા હૈ ન? ભગવાનકી વાણીમેં અમૃત ઝરતા હૈ, અમૃત ઝરતા હૈ. હૈ તો વાણી. વાણીકે કર્તા નહીં હૈ. ભગવાન વાણીકે કર્તા નહીં હૈ. વાણી જડકી પર્યાય હૈ. જડકી પર્યાયકો આત્મા કરતા નહીં. લેકિન વાણીમેં ઈતની તાકત હૈ કિ જગતો મિઠાસ ઉત્પન્ન હો ઔર સ્વપરપ્રકાશક જાહિર કરે, સ્વપરપ્રકાશક જાહિર કરે. આહાહા..! વાણીમેં ઉતની તાકત હૈ. તો ફિર પ્રભુકી ચૈતન્યકી તાકતકી ક્યા બાત કરની!!

'**ઈક્ષુ અભિમાન છોડકર...**' ઈક્ષુ યાની ગન્ના. ગન્ના-શેરડી. વહ '**કોલ્હૂમેં પિલ ગયા!**' ભગવાનકી વાણીકી મિઠાસ દેખકર.. યહ તો ઉપમા દી હૈ. ઈક્ષિ પિલ ગયા. કિસમેં? કોલ્હૂમેં. કોલ્હૂમેં પિલ ગયા. ભગવાનકી મિઠાસકે આગે શરમ આ ગઈ, ઐસા કહતે હૈં. આહા..! '**ઐસી તો જિનેન્દ્રવાણીકી મહિમા ગાયી હૈ; ફિર જિનેન્દ્રદેવકે ચૈતન્યકી મહિમાકા તો ક્યા કહના!!**' આહાહા..! વાણીમેં ઈતની મિઠાસ કિ દ્રાક્ષેં (વનવાસમેં ચલી ગઈ). ગન્ના કોલ્હૂમેં પિલ ગયા. પ્રભુકે આત્માકી ક્યા બાત કરની! આહાહા..! ૧૮. કિસીને લિખકર રખા હૈ.

દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર રખના હૈ. વિકલ્પ આયે પરંતુ દૃષ્ટિ એક દ્રવ્ય પર હૈ. જિસ પ્રકાર પતંગ આકાશમેં ઉડતી હો પરંતુ ડોર હાથમેં હોતી હૈ, ઉસી પ્રકાર 'ચૈતન્ય હૂં' યહ ડોર હાથમેં રખના. વિકલ્પ આયે, પરંતુ ચૈતન્યતત્ત્વ સો મૈં હૂં-ઐસા બારંબાર અભ્યાસ કરનેસે દૃઢતા હોતી હૈ. ૧૮.

'દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર રખના હૈ.' હૈ? ધર્મીકો,.. ધર્મ ઉસકો હોતા હૈ કિ જિસકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર પડી હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટિ અર્થાત્ ક્યા?

ઉત્તર :- કહા ન. પ્રતીત, માન્યતા. અનુભવમેં યહ વસ્તુ યહી હૈ, ઐસી પ્રતીતિ ઉસકા નામ સમ્યગ્દૃષ્ટિ. સમ્યગ્દર્શનકી બાત ચલતી હૈ. આહાહા..! વહ બાત કઠિન હૈ, બાપૂ! સમ્યગ્દર્શન કે બિના જ્ઞાન ભી જૂઠા ઔર ઉસકે બિના ક્રિયા-બ્રિયા ચારિત્ર નહીં હૈ. ચારિત્ર હૈ નહીં, સમ્યગ્દર્શનકે બિના. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, કૌન-સા હૈ? ૧૮. **'દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર રખના હૈ. વિકલ્પ આયેં...'** રાગ આયે શુભ-અશુભ દોનોં, સમકિતીકો-જ્ઞાનીકો. પરંતુ આત્માકે આનંદકે સ્વાદકે આગે ઉસ શુભ-અશુભરાગકી મિઠાસ આતી નહીં. સ્વામી હોતા નહીં, કર્તા હોતા નહીં. ક્યા કહા? સમકિતી ગૃહસ્થાશ્રમમેં હો, ભોગ હો, લડાઈ હો, લેકિન દૃષ્ટિ અંતર પડી હૈ વહ સ્વાદકો ભૂલતા નહીં. ઉસ વક્ત ભી આનંદકા સ્વાદ આનંદ હૈ ઉસકા અનુભવ હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત, ભાઈ! જબસે સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હુઆ તબસે આનંદકી ધારા તો રહતી હી હૈ. આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદ, હાં! જીવમેં અતીન્દ્રિય આનંદ પડા હૈ.

'દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર રખના હૈ. વિકલ્પ આયેં પરંતુ દૃષ્ટિ એક દ્રવ્ય પર હૈ. જિસ પ્રકાર પતંગ આકાશમેં ઉડતી હૈ...' પતંગ આકાશમેં (ઉડતી હૈ). **'પરંતુ ડોર હાથમેં હોતી હૈ,...'** ડોર હાથમેં હૈ. ઐસે સમકિતીકો ચાહે જિતને ભી વિકલ્પ આયે, લેકિન ડોર હાથમેં ધ્રુવ હૈ. દૃષ્ટિમેં ધ્રુવ પડા હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? પતંગ હોતી હૈ ન પતંગ? પતંગ ઉડતી હૈ, કહીં ભી ચલી જાયે. ડોર હાથમેં હૈ. આહાહા..! વૈસે સમકિતી રાગ-દ્વેષ આદિમેં આતા હૈ, લેકિન ડોર હાથમેં હૈ-ધ્રુવ હાથમેં હૈ. ધ્રુવમેંસે દૃષ્ટિ હટતી નહીં. આહાહા...! યહ મુદ્દેકી બાત હૈ, પ્રભુ! યે તો બહન રાતકો બોલે થે, બહનોંને લિખ લિયા થા ઈસલિયે બાહર આ ગયા. નહીં તો આયે નહીં. નહીં આયે હૈ? નહીં આયે હૈં.

'પતંગ આકાશમેં ઉડતી હૈ પરંતુ ડોર હાથમેં હોતી હૈ, ઉસી પ્રકાર 'ચૈતન્ય હૂં' યહ ડોર હાથમેં રખના.' આહાહા..! મૈં તો જ્ઞાતા-દૃષ્ટા હૂં. જ્ઞાન ઔર દર્શનસે ભરા પડા ધોકડા... ધોકડાકો ક્યા કહતે હૈં? રૂઈકા બોરા. બડા બોરા. વૈસે મૈં તો અનંત આનંદકા બડા બોરા હૂં. આહા..! અતીન્દ્રિય આનંદ ભરા હૈ. શક્રેન્દ્રકે ઈન્દ્રકે સુખ ઝહર હૈ. આત્માકા સુખ અમૃત હૈ. આહાહા..! રાજા, મહારાજા ઔર ક્રોડાપતિ, અરબોપતિ સબ દુઃખી હૈ. રાગકે કારણ દુઃખી હૈ, અલ્પ ભી સુખી નહીં હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- પૈસા હૈ ઉતના તો સુખી હૈ.

ઉત્તર :- દુઃખી (હૈ). પૈસા પરિગ્રહ હૈ. વહ પરિગ્રહ મેરા, વહ મિથ્યાત્વ હૈ. અભી હમ આફ્રિકામેં ગયે થે ન? આફ્રિકામેં ગયે થે ન. ૨૬ દિન રહે થે. ગાંવમેં ૬૦ લાખકી બસ્તી હૈ. એક લાખ મોટર, ૪૫૦ ક્રોડપતિ, ૪૫૦ ક્રોડપતિ ઔર ૧૫ અરબપતિ. સબ સુનને આતે થે. સુનતે થે. હમે ક્યા? ઉનકા બહુત આગ્રહ થા ઔર યહાંકે પરિચિત થે. ૨૫ લાખકા મંદિર બનાનેવાલે હૈં. ૨૫ લાખકા મંદિર, દિગંબર મંદિર. ભગવાનકે બાદ નહીં હુઆ હૈ. ૬૦ લાખ ઈકઠ્ઠે હુએ. પૈસે તો વહાં બહુત આતે હૈં. લેકિન ઉસે કહા, તુમ ૬૦ લાખ યા ૨૫ લાખ ખર્ચ કરો ઈસલિયે ધર્મ હો જાયે, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! ઔર વહ ક્રિયા ભી આત્મા કર સકે, ઐસા ભી નહીં હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? ક્રિયા કર સકે નહીં, લેકિન ક્રિયામેં જો ભાવ હૈ વહ શુભ હૈ, ધર્મ નહીં હૈ. ક્રોડ રૂપયા, પાંચ ક્રોડ મંદિરમેં ખર્ચ કિયે ઈસલિયે ધર્મ હો ગયા, બિલકૂલ ધર્મ નહીં હૈ, થોડા-સા ભી નહીં હૈ. શુભભાવ હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- વહ સબ આપકા પ્રતાપ થા.

ઉત્તર :- યહ વસ્તુ તો ભગવાનકે ઘરકી હૈ. સમયસાર, પ્રવચનસાર, નિયમસાર ગજબ બાતેં હૈં! સંસ્કાર વહાંકે થે, વહાંકે સંસ્કાર થે. આહા..!

'**વિકલ્પ આયેં, પરંતુ ચૈતન્યતત્ત્વ સો મૈં હૂં-ઐસા બારંબાર અભ્યાસ કરનેસે દઢતા હોતી હૈ.**' ૧૮વાં બોલ. બારંબાર અભ્યાસ કરનેસે દઢતા હોતી હૈ. આહાહા..! ૧૯વાં લેતે હૈં. ૧૯.

જ્ઞાનીકે અભિપ્રાયમેં રાગ હૈ વહ જહર હૈ, કાલા સાંપ હૈ. અભી આસક્તિકે કારણ જ્ઞાની થોડે બાહર ખડે હૈં, રાગ હૈ, પરંતુ અભિપ્રાયમેં કાલા સાંપ લગતા હૈ. જ્ઞાની વિભાવકે બીચ ખડે હોને પર ભી વિભાવસે પૃથક હૈં-ન્યારે હૈં. ૧૯.

'**જ્ઞાનીકે અભિપ્રાયમેં રાગ હૈ વહ જહર હૈ, કાલા સાંપ હૈ.**' ધર્મી સમકિતદષ્ટિકો આત્માકે આનંદકે સ્વાદકે આગે જો રાગ આતા હૈ, વહ કાલા સાંપ લગતા હૈ, ઝહર હૈ. દુનિયાકો કહાં પડી હૈ ઔર કહાં રખડતી હૈ, કુછ માલૂમ હી નહીં. કમાના ઔર દો-પાંચ-પચાસ લાખ કમા લિયા તો હો ગયા, માનો.. ઓહો..હો..! આત્મા યહાંસે

દેહ છોડકર કહાં જાયેગા? કોઈ સાથમેં હૈ યા નહીં? દરકાર હી કહાં હૈ? વ્યાપાર, ધંધા, સ્ત્રી પુત્ર. આહાહા..! યહાં તો પરમાત્મા કહતે હૈં, વહ યહાં કહા.

'**જ્ઞાનીકે અભિપ્રાયમેં રાગ હૈ વહ જહર હૈ,....**' આહાહા..! શુભરાગ હૈ ન. આત્મા આનંદ હૈ ન. આત્મા આનંદ હૈ ન. તો આનંદસે વિપરીત અવસ્થા રાગ હૈ ઔર રાગ ઝહર હૈ. આહા..! કઠિન બાત હૈ, ભાઈ! શુભરાગ કરતે-કરતે હોગા, ઐસા માનનેવાલેકી દૃષ્ટિમેં મિથ્યાત્વ હૈ. શુભરાગ દુઃખ હૈ. દુઃખ કરતે-કરતે સમકિહત યાની સુખ હોગા. સમકિત યાની સુખ-અતીન્દ્રિય આનંદ ઔર શુભરાગ અર્થાત્ દુઃખ. સૂક્ષ્મ બાત પડેગી, પ્રભુ! દુઃખ કરતે-કરતે સુખકી પ્રાપ્તિ હોગી, ઝહર પીતે-પીતે અમૃતકી ડકાર આયેગી. આહાહા..! ઐસા હોતા નહીં. અજ્ઞાની માનતા હૈ કિ શુભક્રિયા કરતે-કરતે આગે બઢ જાયેંગે. જબતક મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ, તબતક જિતને ભી શુભભાવ હો, નૌંવી ગ્રૈવેયક ચલા જાયે, વહાંસે ભી નીચે ગિરતા હૈ. નૌંવી ગ્રૈવેયક. ગ્રીવા.. ગ્રીવા. ચૌદહ બ્રહ્માંડ પુરુષાકાર હૈ. ઉસકી જો ગ્રીવા હૈ, ઉસ ગ્રીવાકે સ્થાનમેં નૌ ભૂમિ હૈ. વહાં અનંત બાર જન્મ લિયા. શુક્લલેશ્યા, દિગંબર સાધુ વસ્ત્રકે ટૂકડેસે રહિત, ૪૬ દોષરહિત આહાર, ઐસી ક્રિયા ક્રોડો પૂર્વ કી, લેકિન વહ સમકિત નહીં હૈ. આહાહા..! આતમજ્ઞાન બિના.. છહ ઢાલામેં કહા નહીં? 'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો, પૈ આતમજ્ઞાન બિન લેશ સુખ ન પાયો.' પંચ મહાવ્રતકે પરિણામ દુઃખ હૈ, આસ્રવ હૈ. કડક લગેગા, ભાઈ! નયે આદમીને કભી સુના નહીં હો, ક્યા ચીજ હૈ, ક્યા માર્ગ હૈ. ઐસે હી અંધ હોકર (ચલતે હૈં). આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, '**અભી આસક્તિકે કારણ જ્ઞાની થોડે બાહર ખડે હૈં,...**' ધર્મીકો અસ્થિરતાકી આસક્તિ રહતી હૈ, ચારિત્રદોષ હૈ તો દોષકે કારણ થોડે બાહર આતે હૈં. લેકિન જાનતે હૈં કિ વહ દુઃખરૂપ હૈ, વહ મેરી ચીજ નહીં હૈ. આહાહા..! '**પરંતુ અભિપ્રાયમેં કાલા સાંપ લગતા હૈ.**' હૈ? શુભાશુભભાવ આવે, '**પરંતુ અભિપ્રાયમેં કાલા સાંપ લગતા હૈ. જ્ઞાની વિભાવકે બીચ ખડે હોને પર ભી...**' આહાહા..! અપના નિજ સ્વરૂપ ભગવાન પરમાનંદકી મૂર્તિ સર્વાંગ આનંદ, ઉસકી અનુભવકી દૃષ્ટિ હુઈ તો વહ વિભાવ અર્થાત્ વિકારકે બીચમેં હો તો ભી ઉસે આનંદ છૂટતા નહીં. વિભાવ હૈ ઉતના દુઃખ હોતા હૈ. પહલી નર્કમેં અભી શ્રેણિક રાજા હૈ. ૮૪ હજાર વર્ષકી સ્થિતિ હૈ. તીર્થંકર ગોત્ર બાંધતે હૈં, અભી બાંધતે હૈં, વહાં ભી બાંધતે હૈં. ક્ષાયિક સમકિત હૈ ઔર બાંધતે હૈં. લેકિન અભી જિતના કષાય હૈ ઉતના દુઃખ હૈ. સંયોગકા (દુઃખ) નહીં. વહાં અગ્નિ આદિકા સંયોગ હૈ ઉસ સંયોગકો છૂતે નહીં. ઉસ પર દૃષ્ટિ જાતી હૈ કિ યહ... ઉસકા વેદન હૈ. કષાયકા વેદન હૈ, વેદન પરસંયોગકા

નહીં હૈ. આહાહા..! નર્કકે દુઃખકા વર્ણન કરતે તબ (ઐસા કહે), પરમાધામી ઐસા કરે, વૈસા કરે. લેકિન એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. કરે ક્યા? અભિમાન કરે. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં.. આહાહા..! '**જ્ઞાની વિભાવકે બીચ ખડે હોને પર ભી વિભાવસે પૃથક હૈં...**' આહાહા..! માતા પર નજર ઔર સ્ત્રી પર નજર જાયે, ઉસમેં ફર્ક હૈ. માતા પર નજર જાતી હૈ તો, મેરી માં હૈ. વહ સ્ત્રી હૈ. ઉસ પ્રકાર સમકિતીકી નજર આત્મા પર હૈ. મિથ્યાદૃષ્ટિકી નજર પર્યાય એવં રાગ પર હૈ. આહાહા..! બહુત ફર્ક. ક્યા કરના? એક ઓર ધંધા કરકે.. આહાહા..! વહ પંદ્રહ અરબવાલા હુઆ. કિતને લાખ? એક સાલમેં કિતને લાખ? આહા..! પંદ્રહ અરબ કિસે કહે? ધૂલ હૈ, મૈંને તો કહા, દુઃખી હૈ. ઉસમેં સુખ નહીં હૈ. જબતક આત્મજ્ઞાન નહીં હો, તબતક તુમ દુઃખી હો. આહાહા..! પંડિતજીને ઐસા લિખા હૈ, હુકમચંદજીને, પૈસા આતા હૈ પુણ્યસે, લેકિન પૈસા પાપ હૈ. પરિગ્રહ હૈ. આહાહા..! દસલક્ષણમેં આયા હૈ. પૈસા હૈ પૂર્વ પુણ્યકે કારણ, પૂર્વ પુણ્યકે કારણ મિલે. લેકિન મિલા હૈ વહ પાપ હૈ. પૈસેવાલા પાપી હૈ.

મુમુક્ષુ :- પૈસેકે બિના કામ નહીં ચલતા.

ઉત્તર :- એક દ્રવ્યમેં દૂસરે દ્રવ્યકા અભાવ હૈ. એક આત્મા લો. અપનેમેં અસ્તિ હૈ ઔર અનંત અનંત પદાર્થકી ઉસમેં નાસ્તિ હૈ. અનંતકી નાસ્તિરૂપ ભી અસ્તિ હૈ. પરકો તો છૂતા ભી નહીં. આહાહા..! યહ અંગૂલી ઇસ અંગૂલીકો છૂતી નહીં. અંદર ફર્ક હૈ, દોનોંકે બીચ અભાવ હૈ. માર્ગ સૂક્ષ્મ હૈ, ભાઈ! આહા..!

મુમુક્ષુ :- નયા માર્ગ હૈ.

ઉત્તર :- ખરા માર્ગ યહ હૈ.

મુમુક્ષુ :- નહીં, નહીં, નયા.. નયા માર્ગ હૈ.

ઉત્તર :- નયા નહીં હૈ, અનાદિકા યહ માર્ગ હૈ. ૨૦વાં.

મુજે કુછ નહીં ચાહિયે, કિસી પરપદાર્થકી લાલસા નહીં હૈ, આત્મા હી ચાહિયે-ઐસી તીવ્ર ઉત્સુકતા જિસે હો ઉસે માર્ગ મિલતા હૈ. અંતરમેં ચૈતન્યઋદ્ધિ હૈ તત્સંબંધી વિકલ્પમેં ભી વહ નહીં રુકતા. ઐસા નિસ્પૃહ હો જાતા હૈ કિ મુજે અપના અસ્તિત્વ હી ચાહિયે.-ઐસી અંતરમેં જાનેકી તીવ્ર ઉત્સુકતા જાગે તો આત્મા પ્રગટ હો, પ્રાપ્ત હો. ૨૦.

'મુજે કુછ નહીં ચાહિયે...' મુજે આત્મા ચાહિયે, ઐસી લગન-લગન લગની ચાહિયે. મુજે કુછ નહીં ચાહિયે. એક આત્મા મેરી ચીજ ચાહિયે. હૈ ન? ૨૦વાં. **'કિસી પરપદાર્થકી લાલસા નહીં હૈ, આત્મા હી ચાહિયે...'** આહાહા..! અંતર લગની લગે. આત્મા હી ચાહિયે, **'ઐસી તીવ્ર ઉત્સુકતા જિસે હો ઉસે માર્ગ મિલતા હૈ.'** ઉસે માર્ગ મિલતા હૈ. વિશેષ ૨૧મેં આયેગા.. આજ પૂરા હો ગયા. **'અંતરમેં ચૈતન્યઋદ્ધિ હૈ તત્સંબંધી વિકલ્પમેં ભી વહ નહીં રુકતા.'** અપનેમેં આનંદાદિ ઋદ્ધિ હૈ, ઉસમેં વિકલ્પ કરે કિ મેરેમેં આનંદ હૈ, ઐસે વિકલ્પમેં નહીં રુકતા. વિકલ્પ હૈ વહ રાગ હૈ, ઝહર હૈ. ભગવાન નિર્વિકલ્પ અમૃતકા ઘર હૈ. આહાહા..!

'ઐસા નિસ્પૃહ હો જાતા હૈ કિ મુજે મેરા અસ્તિત્વ હી ચાહિયે.' હૈ? ધર્મી તો ઐસા નિસ્પૃહ હો જાતા હૈ (કિ), અપના અસ્તિત્વ, અપની મૌજૂદગી ચીજ જો હૈ, અનાદિઅનંત નિરાવરણ, સકલ નિરાવરણ અનાદિઅનંત પ્રભુ અંદર હૈ, વહ ચાહિયે. ઉસકે સિવા કુછ નહીં ચાહિયે. ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ. દ્રવ્ય હૈ વહ ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ. આવરણ તો પર્યાયમેં નિમિત્ત હૈ. દ્રવ્ય તો ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ. વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)